

Naar mobiliteit 2.0 met Basisbereikbaarheid

Filip Boelaert
Secretaris-generaal
Departement Mobiliteit en Openbare Werken

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Inhoud

1. Van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid
2. Mobiliteitsplanning
3. Regionale mobiliteitsplannen
4. Hoe basisbereikbaarheid realiseren
5. Netwerken openbaar verover
6. Proefregio's
7. Mobipunten
8. Vervoerregioraad
9. Planning

Van basismobiliteit naar basisbereikbaarheid

→ Mobiliteit op mensenmaat

→ Basisbereikbaarheid (ontwerp van decreet voor bespreking in Vlaams Parlement)

→ Meer dan enkel herorganisatie openbaar vervoer:

- Vraaggericht investeren in bereikbaarheid
- Vervoersnetwerken klaar maken voor toekomst
- Multimodaal vervoerssysteem
- Slachtoffervrij vervoerssysteem
- Verleiden, motiveren en prikkelen tot gedragsverandering
- Vlaanderen gangmaker in innovatie
- Basisbereikbaarheid integraal en regionaal aanpakken
- Vlotte doorstroming voor elke modus

Basisbereikbaarheid: missie

Missie: Het mobiliteitsbeleid is gericht op het **garanderen van de bereikbaarheid** van onze samenleving. Daarbij wordt geïnvesteerd in een mobiliteitssysteem waarmee de economie en de maatschappij ondersteund worden.

Het mobiliteitssysteem is **duurzaam, veilig, intelligent en multimodaal**. Het wordt uitgebouwd en geëxploiteerd met aandacht voor toegankelijkheid en leefbaarheid.

Basisbereikbaarheid: doelstellingen mobiliteitsbeleid

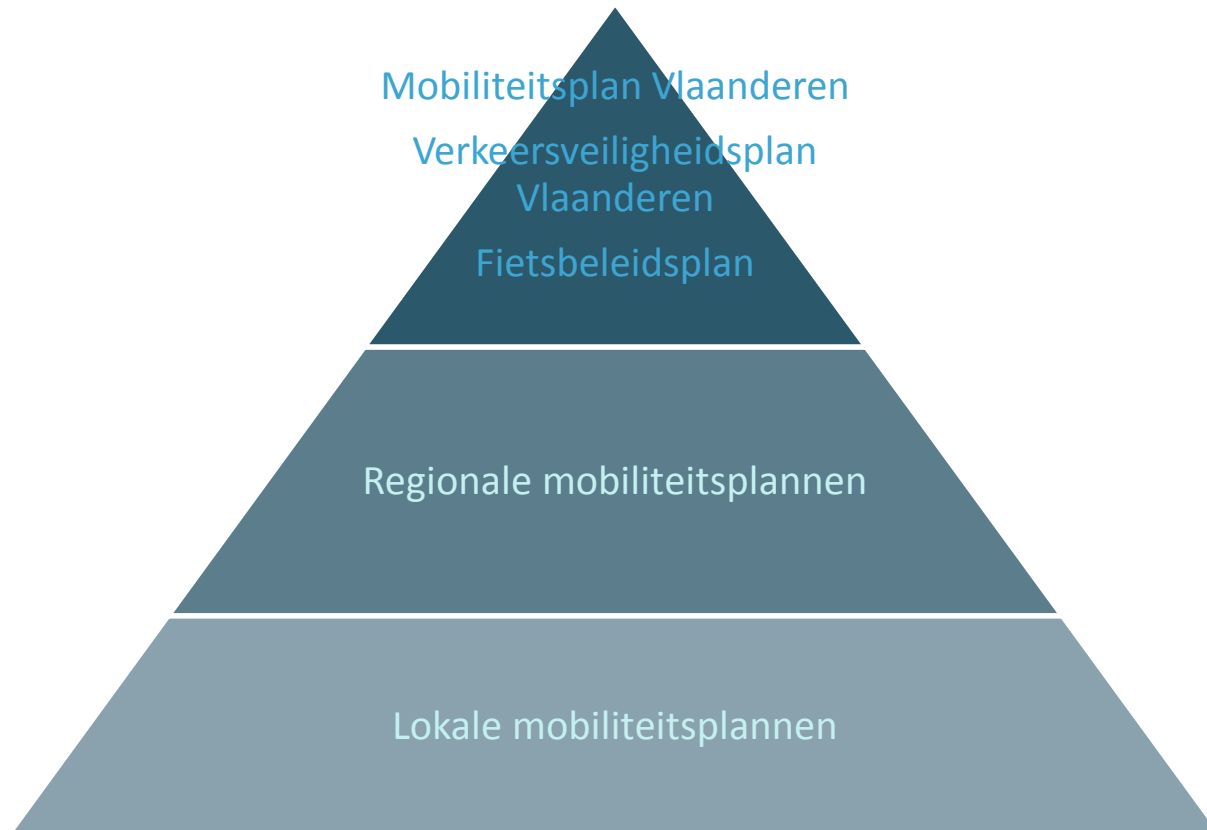
1. Vraaggericht investeren in bereikbaarheid
2. Vervoersnetwerken klaarmaken voor de toekomst
3. Een multimodaal vervoersysteem uitbouwen waarbij zoveel als mogelijk uitgegaan wordt van het STOP-principe
4. Het realiseren van een slachtoffervrij vervoersysteem
5. Verleiden, motiveren, prikkelen tot gedragsverandering
6. Vlaanderen een gangmaker maken in innovatie
7. Basisbereikbaarheid regionaal en integraal aanpakken
8. Zorgen voor een vlotte doorstroming van elke vervoersmodus

Basisbereikbaarheid: vereenvoudiging en consolidatie van verschillende decreten

1. Decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn
2. Decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg
3. Decreet van 20 maart 2009 betreffende het mobiliteitsbeleid
4. Decreet van 21 december 2012 tot compensatie van de openbaredienstverplichting tot het vervoer van personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit

Mobiliteitsplanning op drie niveaus => hiërarchie

Mobiliteitsplanning op drie niveaus

- Mobiliteitsplan Vlaanderen
- Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen
- Fietsbeleidsplan
- Lokale mobiliteitsplannen

Regionale mobiliteitsplannen

Mobiliteitsvisie op strategisch niveau:

- Geeft invulling aan missie en doelstellingen decreet
- Integrale en geïntegreerde visie op personenmobiliteit en goederenvervoer
- Planningshorizon 10 jaar en doorkijk van 10 – max 30 jaar

Opbouw:

- Strategische visie gewenste mobiliteitsontwikkeling
- Operationele beleidsdoelstellingen korte termijn
- Actieplan

Participatietraject per vervoerregio bij opmaak van mobiliteitsplan

PDCA al basis voor werking en herwerking

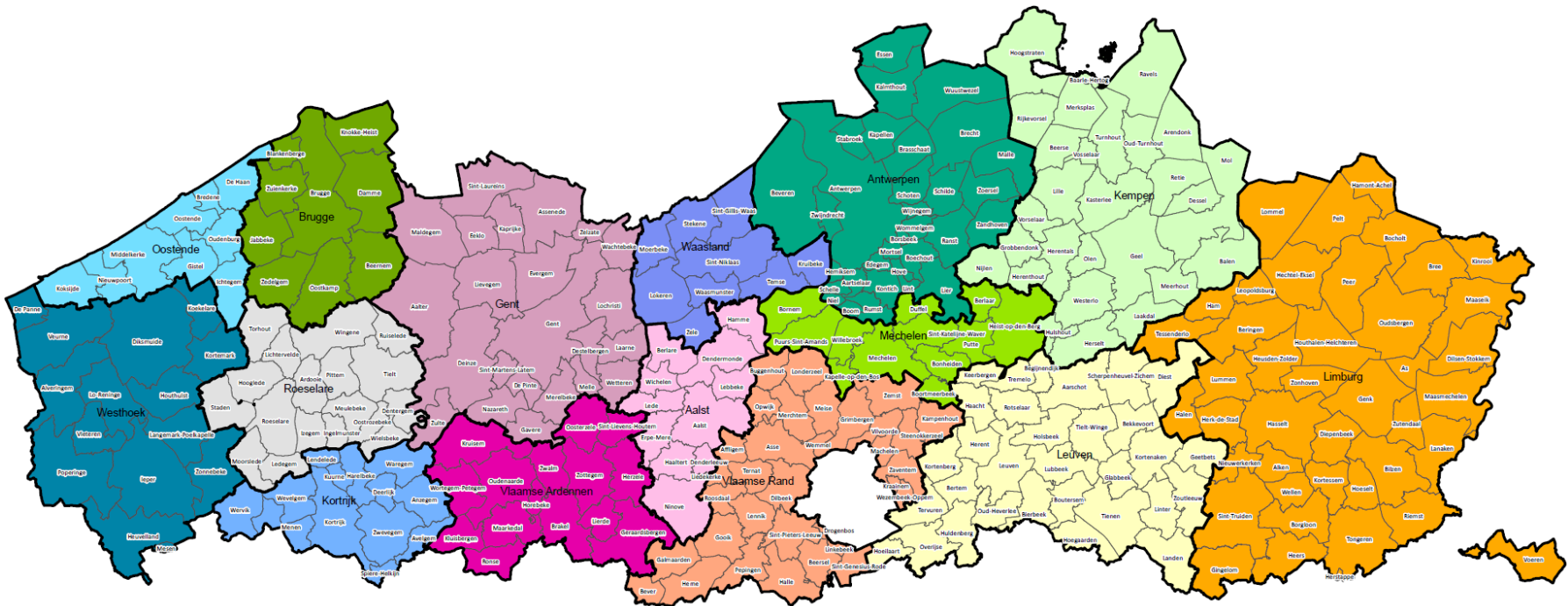
Hoe basisbereikbaarheid realiseren

1. 15 vervoerregio's
2. Netwerken en knooppunten
3. Vier lagen openbaar vervoerssysteem
4. Combimobiliteit, synchromodaliteit en mobipunten

15 vervoerregio's

Interbestuurlijke samenwerking:

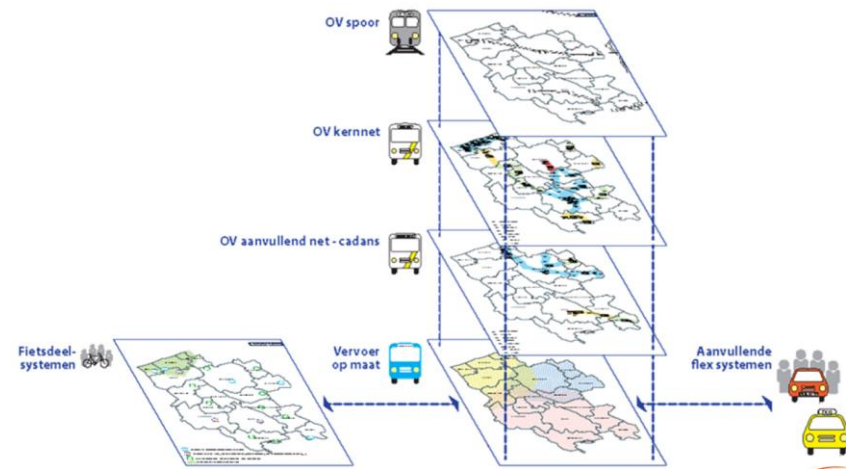
- Overleg tussen gemeenten, Vlaamse overheid en andere belanghebbenden
- Participatie en inspraak voor gemeenten → adviseren of beslissen

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

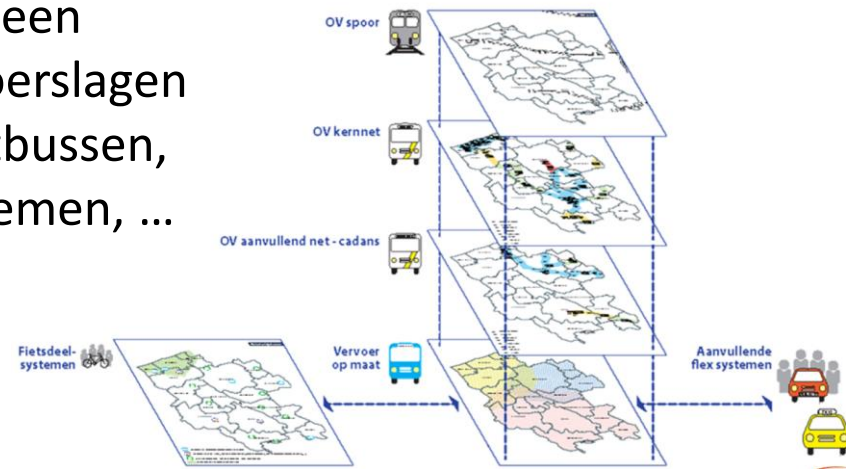
Netwerk openbaar vervoer

- Vraaggestuurd: het juiste voertuig op de juiste plaats op het juiste ogenblik
- OV-net uitgetekend o.b.v. de totale potentiële vervoersvragen in een regio (verplaatsingen tussen deelgemeenten)
- Onderscheid tussen globale en lokale vervoersvraag
- Te laag potentieel: vervoer op maat

Netwerk openbaar vervoer

1. Het **treinnet**: de ruggengraat van het openbaar vervoer in Vlaanderen
2. Het **kernnet**: de vervoerslaag op grote assen (hoge vervoersvraag). De bussen en trams tussen de grote woonkernen en scholen, ziekenhuizen en handelscentra
3. Het **aanvullend net**: de bussen tussen kleinere steden en gemeenten. De aanvoer naar het kernnet en het treinnet
4. Het **vervoer op maat**: voor specifieke individuele vragen van mensen die geen toegang hebben tot de andere vervoerslagen (doelgroep, locatie of tijdstip): buurtbussen, collectieve taxi's op afroep, deelsystemen, ...

Kernnet en aanvullend net

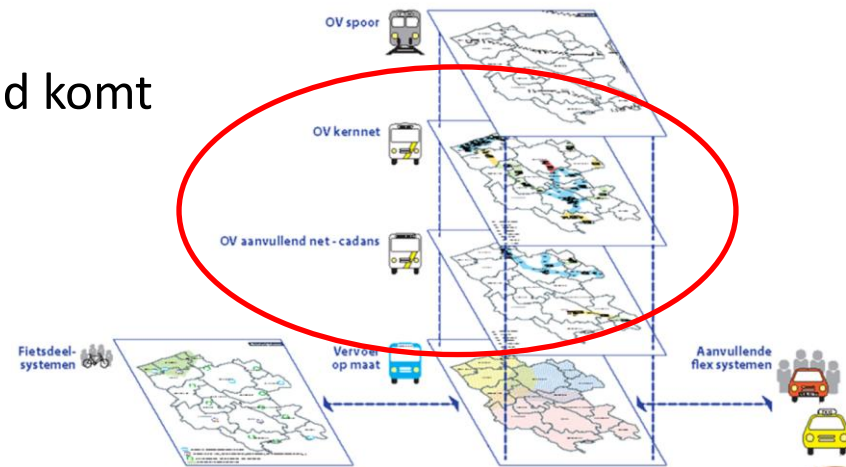
Kernnet

- Hoge vervoersvraag op grote assen
- Verbindt kernen met elkaar
- Bedient de belangrijke centraal gelegen attractiepolen

Aanvullend net

- Uitdrukkelijke feederfunctie naar het kernnet
- Meer ontsluitende lijnen die het kernnet complementeren
- Spitsuurritten naar de scholen en tewerkstellingsconcentraties

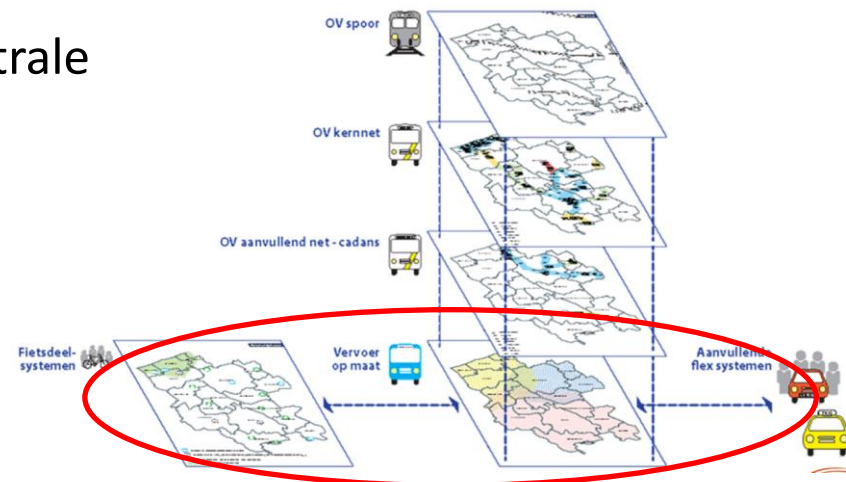
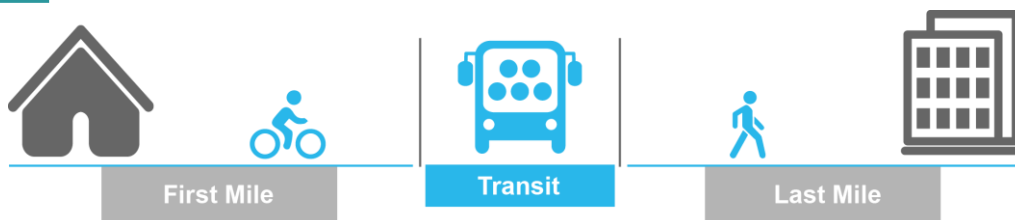
→ Eerste voorstel kernnet en aanvullend komt van De Lijn en wordt besproken in de vervoerregioraad

Vervoer op maat

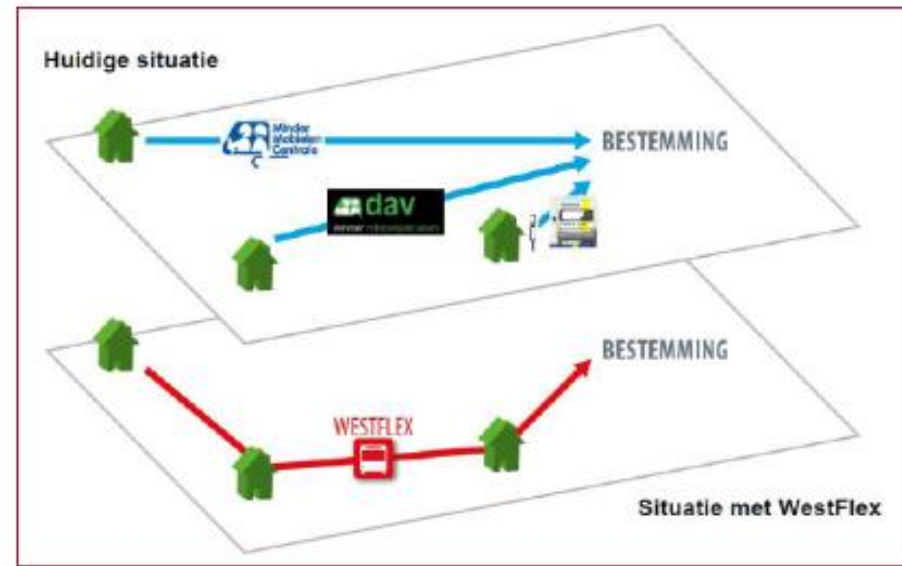
Invullen van de individuele mobiliteitsvraag van personen die geen toegang hebben tot regulier openbaar vervoer wegens doelgroep, locatie en tijdstip

- Zowel voor open gebruikers als voor doelgroepen
- First- & last mile: voor- en natransport (vb. van huis naar station)
- Personenwagens en 8+1 voertuigen
- Ook deelsystemen zoals deelfietsen, deelauto's, ...
- Ter vervanging van belbusvervoer, diensten aangepast vervoer (DAV's), ...
- Aangestuurd door de mobiliteitscentrale

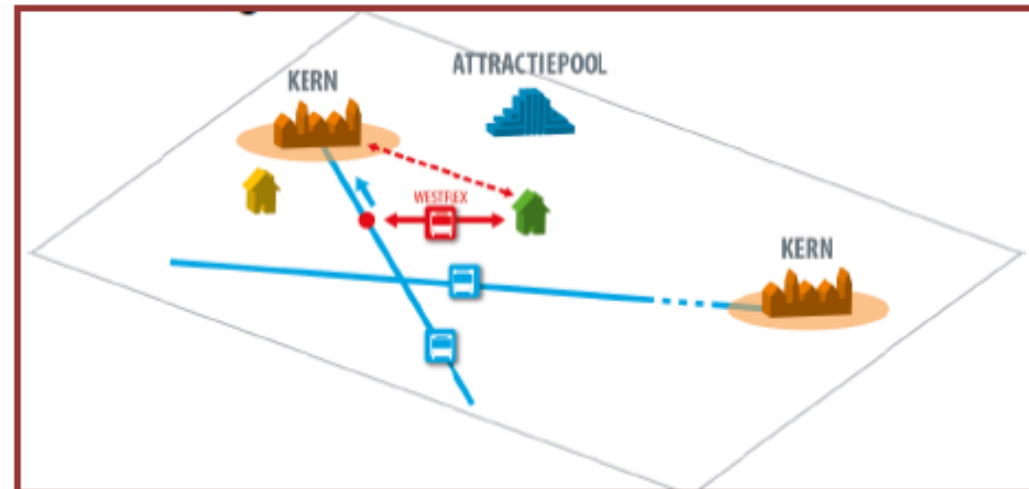
Vervoer op maat

- Vervoersstromen bundelen
- Feederen van TN, KN en AN
- Minder voertuigen
- Betere benutting voertuigen
- Beter aanbod voor de reiziger
- 1 mobiliteitscentrale
- Juiste voertuig op de juiste plaats

Figuur 7

Vergelijking huidige situatie (versnipperd aanbod) en situatie met WestFlex

Vervoer op maat: deelsystemen

Mobiliteitscentrale

Mobiliteitscentrale organiseert vervoer op maat.

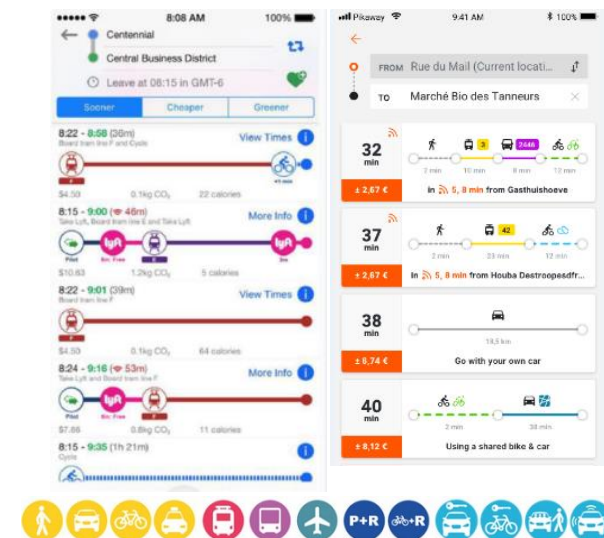
Dit houdt in:

- Aannemen van een ritaanvraag
- Planning van de rit
- Dispatching van de rit naar de vervoerders
- Factureren van de ritprijs aan de reiziger

Mobiliteitscentrale: taken en functies

- **Vlaams infocentrum** dat informatie verschaft en advies verleent over de verplaatsing van de reiziger, rekening houdend met alle aanbod van openbaar vervoer d.i. trein, tram, metro, bus, deelwagens, deelfietsen, taxi's, vervoer op maat, ...
- Via **meerdere kanalen** bereikbaar: applicatie, website, telefooncentrale
- Aanbieden **duurzame oplossingen** voor gebruikers vervoer op maat (open gebruiker/doelgroepenvervoer)
- Optimaal **inplannen**, organiseren, opvolgen, monitoring en bijsturing vervoersvragen geboekt in kader van vervoer op maat
- **Facturatie** ritprijzen (klant en vervoerder)
- Beheren klantenreacties
- Adviseren over het invullen van het aanbod
- Monitoren van en rapporteren over budgetten en kwaliteit in functie van continuïteit

Mobiliteitscentrale: 'recht' op vervoer op maat

OPTIE 1: Indien reiziger niet gerechtigd is om beroep te doen op vervoer op maat → Doorverwijzen naar reguliere openbaar vervoer

OPTIE 2: Indien reiziger wel gerechtigd is om beroep te doen op vervoer op maat → Open gebruiker of doelgroep

Mobiliteitscentrale: gebruikers

Open gebruikers

= collectief vervoer van reizigers die geen beschikking hebben over het geregelde openbaar vervoer omwille van plaats en tijd (halte-haltevervoer)

→ Huidige belbusgebruikers + de nieuwe gebruikers waar geen geregeld openbaar vervoer is

Doelgroepenvervoer

= reizigers met een mobiliteitsbeperking (deur-deurvervoer)

→ Huidige DAV-gebruikers e.a.

Mobiliteitscentrale: planning

- Opmaak bestek mobiliteitscentrale
- Bedrijfsbezoeken bij mogelijke kandidaten voor de regierol en potentiële uitvoerders
 - » Doel: de markt verkennen
 - » De verzamelde informatie kan een meerwaarde zijn bij de opmaak van het bestek

Proefregio's: evaluatie

Leerervaring inzake de vervoersplannen

1. Vervoersplannen worden opgesteld d.m.v. objectieve en feitelijke onderbouwingen.
2. Nieuwe voorgestelde openbaar vervoersnet heeft een positieve impact op de bereikbaarheid.
3. Er zijn witte vlekken waar geen geregeld openbaar vervoer is => Vervoer op maat speelt hier een rol.
4. Voldoende flexibiliteit nodig om volwaardig en performant vervoer op maat uit te werken voor dunne vervoersstromen als alternatief voor een minder kostenefficiënt geregeld vervoer.
5. Het belang van vervoer op maat is aanwezig in iedere proefregio maar de behoefte varieert naargelang de ruimtelijke structuur.

Proefregio's: evaluatie

Leerervaring inzake de vervoersplannen

6. Ondersteuning en open kennisuitwisseling naar belanghebbenden is cruciaal om gedragen mobiliteitsplannen op te stellen en onderbouwde feedback te ontvangen.
7. Nood aan neutraal en uniform monitoring en evaluatiekader waardoor de impact meetbaar is voor reizigers over alle vervoerslagen heen.
8. Vervoersplannen zijn beperkt tot het openbaar vervoer.
9. Aandachtspunten voor vervoer op maat:
 - Doelgroepenvervoer
 - Klantvriendelijke mobiliteitscentrale
 - Optimaal benutten voordelen combimobiliteit

Proefregio's: evaluatie

Leerervaring inzake werking van de vervoerregio's

1. Creëert een kader waarin lokale besturen en bovenlokale mobiliteitsactoren samen kunnen nadenken over mobiliteit.
2. Het consensusmodel zorgt voor draagkracht maar besluitvorming verloopt langzamer => sterke regie is noodzakelijk.
3. Co-voorzitterschap zorgt voor een rechtstreekse link tussen het (Vlaamse) beleid en het gemeentelijke beleid.
4. Samenstelling en schaal (15 à 20 gemeenten) van de proefregio's werkt.
5. Alle lokale besturen deelgenomen aan het opstellen van de vervoersplannen.

Proefregio's: evaluatie

Leerervaring inzake werking van de vervoerregio's

6. Bijkomende, gedetailleerde informatie via bilaterale overlegmomenten.
7. Vervoerregio's geven een eigen invulling aan het beslissingsproces.
8. Samenvoegen van de ambtelijke en bestuurlijke vervoerregioraad leidt tot hoge participatiegraad van lokale besturen en betere informatiedoorstroom.
9. Lokale besturen zijn goed geplaatst om lokale vragen te identificeren en in te brengen in een regionale visie.

Proefregio's: evaluatie

Leerervaring inzake werking van de vervoerregio's

10. De mogelijkeerschikking van middelen leidt tot een complexe besluitvorming.
11. Betrokkenheid van belanghebbenden bleef relatief beperkt.
12. Ondersteuning en informatie-uitwisseling en kennisdoorstroom cruciaal om co-creatie uit te breiden tot alle belanghebbenden.
13. Voorzien van voldoende tijd om alle wijzigingen toe te lichten in de vervoerregioraad.

Proefregio's: evaluatie

Algemene leerervaringen

1. Vertrouwen en durf moet bij de verschillende partners worden opgebouwd.
2. Goede en open wederzijdse informatie-uitwisseling is een continu aandachtspunt.
3. De werking van de vervoerregio's impliceert nieuwe rollen en verantwoordelijkheden voor alle betrokken actoren.
4. De impact van de lokale verkiezingen bemoeilijken besluitvormingsproces
5. Eerste lange-termijnvervoersplan is meer tijdsintensief
6. Grensoverschrijdend overleg is noodzakelijk.

Voorbeeld: Antwerpen

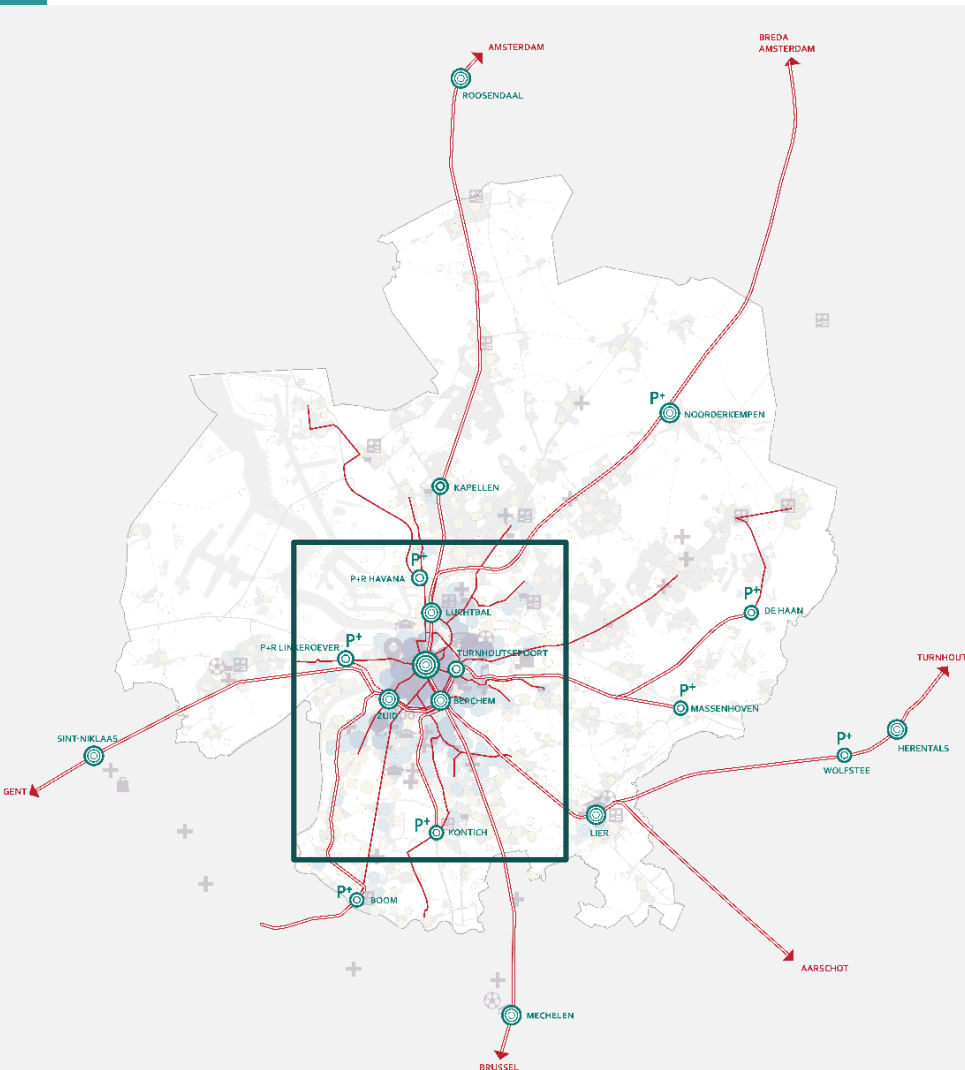

A-NET OV REGIONAAL

Dragend regionaal netwerk van snelle, frequente en comfortabele openbaar vervoerverbindingen

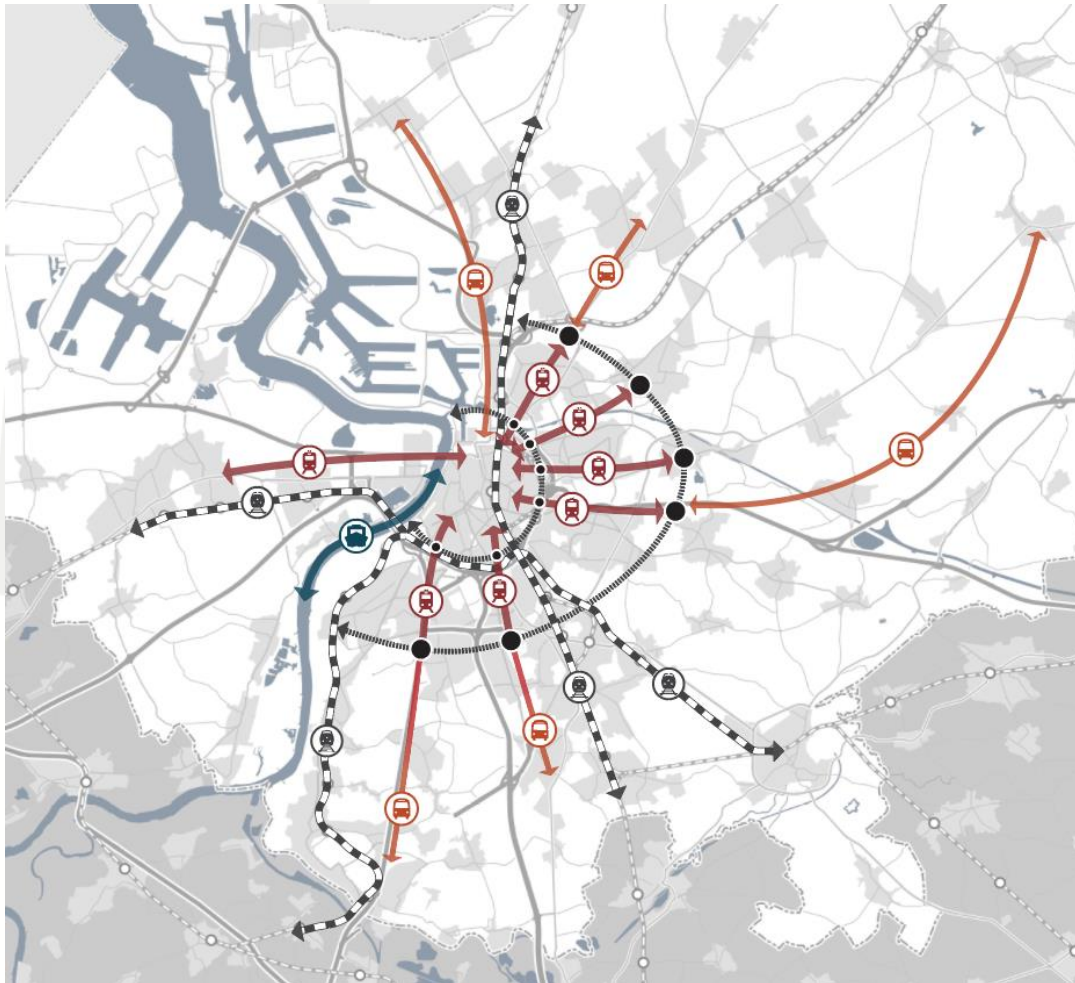
P+ waar hoogwaardig OV en hoofdnet auto samenkomen

- Trein / HOV-shuttle
- Sneltram/HOV-bus
- Regionale Park & Ride
- Internationale knoop
- Interregionale knoop
- Regionale knoop
- Lokale knoop

Voorbeeld: Antwerpen

- A-net OV: verstedelijkt gebied

Voorbeeld: Antwerpen

- A-net: snel, betrouwbaar en hoogfrequent

TREIN

SNELBUS

SNELTRAM

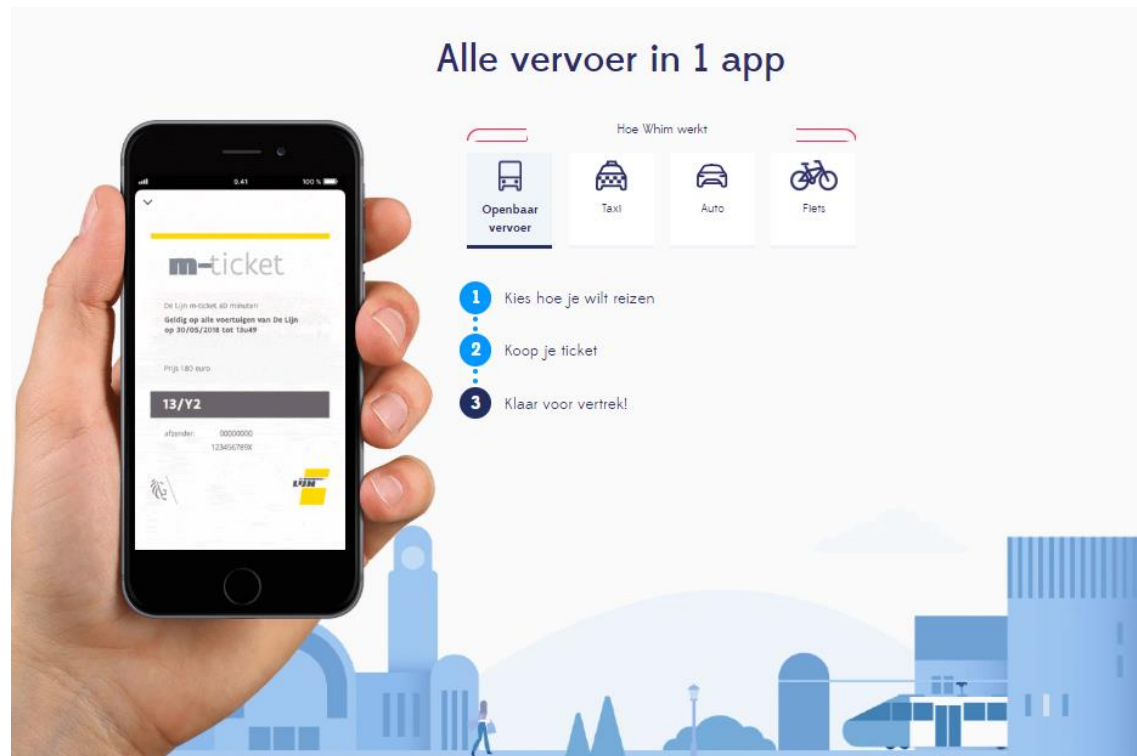
VERVOER OVER WATER

Voorbeeld: Antwerpen

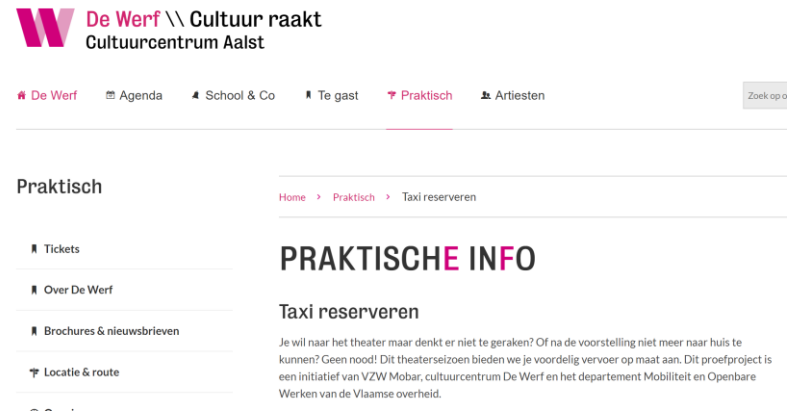
- MaaS-systemen in vervoerregio Antwerpen

whim.

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Voorbeeld: Aalst

Project culturele centra

- Bereikbaarheid van culturele centra, i.s.m. vzw Mobar
- Bezoekers kunnen opgehaald of afgezet worden voor en na een culturele activiteit
- In uitvoering sinds eind vorig jaar

Herschikking van de belbus Faluintjes

- Integratie van specifieke doelgroepen in het belbuscircuit (in een eerste fase)
- Projectvoorstel is volledig en dient nu goedgekeurd te worden

Voorbeeld: Westhoek

Vervoerregio Westhoek

Voorstel van proefprojecten in onderzoek:

1. Bundelen van bestaande initiatieven van collectief woon-werkvervoer in sector van maatwerkbedrijven
 2. Combimobiliteit tussen bus-deelfiets, bus-taxi, bus De Lijn-bus DAV, alle drie
 3. Grensoverschrijdende verbinding in zuidelijke Westhoek
- => Projectvoorstel volledig en dient goedgekeurd

Mobipunten

Mobipunten

- Netwerklogica → regionale mobipunten
AAN KNOOPPUNTEN VOOR (INTER)REGIONALE MOBILITEIT
treinstation, tram(bus)halte, carpoolparking, knoop fietssnelweg,
 - Mobipunten versterken combimobiliteit
 - Locatiekeuze vanuit de netwerken: het mobipunt vergroot het bereik van bestaande knooppunten (first & last mile faciliteren)
 - Dienstverlening met HOV-kwaliteit
 - Overstapkwaliteit essentieel
- Nabijheidslogica → lokale mobipunten
AAN PRODUCTIE- OF ATTRACTIEPOLEN VAN MOBILITEIT
woonkern, bedrijventerrein, bezoekerspool, ...
 - Gedeelde verplaatsingsmiddelen aanbieden in functie van de behoeften
 - Waar mogelijk combineren met beschikbaar (vraaggericht) collectief vervoer

Mobipunten: voorbeeld

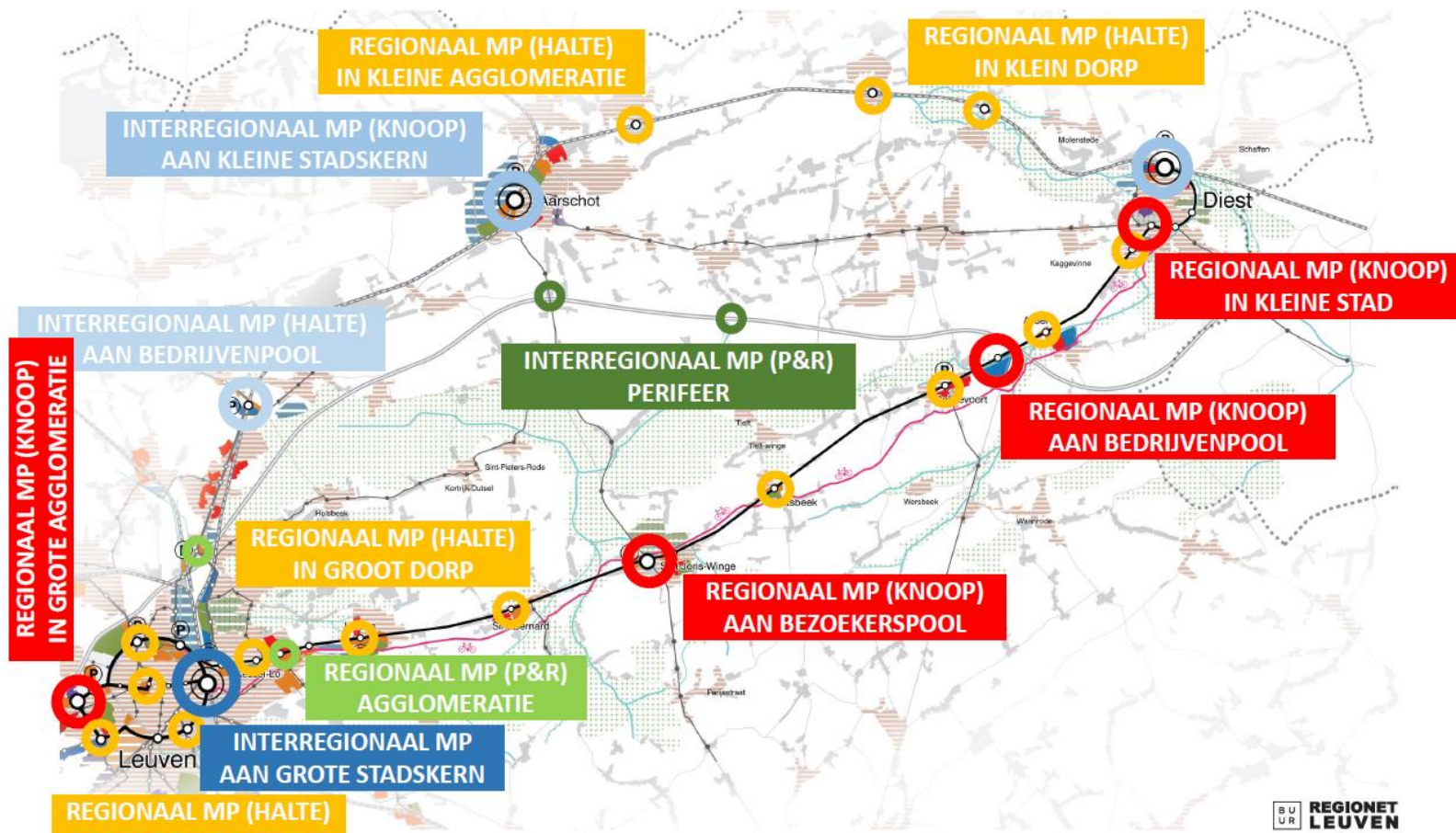

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Voorbeeld van regionale mobipunten volgens de netwerklogica

Case: vervoercorridors Leuven – (Aarschot –) Diest

MOBIPUNTEN VOLGENS DE NETWERKLOGICA

Mobipunten: voorbeeld

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Voorbeeld van mobipunten volgens de nabijheidslogica

Holsbeek: mobipunt eerder aan de steenweg
dan op het dorpsplein (verknoping met de
eindh halte stadslijn, vervoer op maat naar
gehuchten)

Vervoerregioraad: samenstelling

De vervoerregioraad is ten minste samengesteld uit:

1. elke gemeente in de vervoerregio
2. Departement Mobiliteit en Openbare Werken
3. Agentschap Wegen en Verkeer
4. interne exploitant van het kernnet en het aanvullend net
5. De Vlaamse Waterweg nv
6. de provincie indien het grondgebied van de provincie gelijk valt met de afbakening van de vervoerregio

Vervoerregioraad: voorzitter per vervoerregio

<https://www.basisbereikbaarheid.be/vervoerregios>

Vervoerregioraad: taakstelling

- Voorbereiden, opmaken, opvolgen, evalueren en, in voorkomend geval, herzien van het **regionaal mobiliteitsplan**
- Binnen de klijtlijnen van het goedgekeurde regionaal mobiliteitsplan heeft de vervoerregioraad, ondersteund door de mobiliteitsregie, de volgende taken:
 - prioriteren, opvolgen en evalueren van **regionale mobiliteitsprogramma's en -projecten**
 - advies geven bij het **Geïntegreerd Investeringsprogramma**
 - bepalen van het **aanvullend net en het vervoer op maat** en advies geven over het treinnet en het kernnet
 - bepalen van het **bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk**, met uitzondering van fietssnelwegen, waarover de raad alleen advies uitbrengt
 - bewaken van het **verknopen van de vervoers- en infrastructuurnetten** en faciliteren van de combimobiliteit en de synchromodaliteit, prioriteren
 - prioriteren, opvolgen en evalueren van maatregelen inzake **verkeersveiligheid en doorstroming**

Vervoerregioraad: taakstelling

Regionaal mobiliteitsplan

Het is de taak van de vervoerregioraad het regionaal mobiliteitsplan voor te bereiden, op te maken, op te volgen, te evalueren en, in voorkomend geval, te herzien.

Mobipunten

De vervoerregioraad heeft als taak het verknopen van de vervoers- en infrastructuurnetten te bewaken en de combimobiliteit en de synchromodaliteit te faciliteren.

Vervoerregioraad: taakstelling

Kernnet en aanvullend net

1. De vervoerregioraad heeft als taak het aanvullend net te bepalen.
2. De vervoerregioraad heeft als taak over het treinnet en het kernnet te adviseren.
3. De vervoerregioraad heeft als taak maatregelen inzake doorstroming te prioriteren, op te volgen en te evalueren.

Vervoer op maat

1. Het aanbod dat behoort tot het vervoer op maat wordt bepaald door de vervoerregioraad.
2. De vervoerregioraad coördineert het tarievenbeleid en bepaalt de tarieven voor vervoer op maat.

Regierol Departement MOW

DEPARTEMENT MOBILITEIT & OPENBARE WERKEN

= Overkoepelend en modusneutraal

- Strategische regie
- Bepalen, opvolgen en evalueren globaal mobiliteitsbeleid
- Beleidsvoorbereiding inzake tarieven, combimobiliteit, vervoersknooppunten, MaaS
- Regelgeving opmaken

Regierol Departement MOW

DEPARTEMENT MOBILITEIT & OPENBARE WERKEN

= Basisbereikbaarheid

- Coördinatie basisbereikbaarheid
- Afstemming 15 regionale mobiliteitsplannen met MPV

CONCREET

- Voorzitter van de vervoerregioraad: regionale beleidsmedewerker van het departement MOW
- Ondersteuning vervoerregio's bij opstellen regionale mobiliteitsplannen
- Adviesfunctie lokale mobiliteitsplannen
- Aanbesteden mobiliteitscentrale en contracteren vervoerders

Investerings: GLP

Gewestelijke infrastructurele investeringen gaan via het Geïntegreerd Investeringsprogramma

- De voorstellen in het mobiliteitsplan van de vervoerregio → Geïntegreerd Investeringsprogramma van het Beleidsdomein Mobiliteit & Openbare Werken
- Beslissing minister
- Vervolgens wordt de vervoerregio door het Beleidsdomein geïnformeerd over de betrokken investeringen in 'haar' regio

Planning: korte termijn

- Begeleidende studiebureaus aanstellen voor opmaak mobiliteitsplannen
- Eerste bestuurlijke vervoerregioraden
- Opmaak omzendbrief voor de vervoerregio's
- Goedkeuring ontwerpdecreet Basisbereikbaarheid door Vlaams Parlement
- Opmaak bestek mobiliteitscentrale

Planning: voorbereiding OV-luik

Basisbereikbaarheid in heel Vlaanderen

2019	Voorjaar	Zomer	Najaar
De Lijn			Kennisname goedgekeurde mobiliteitsplannen.
VVR	Opmaak en goedkeuring mobiliteitsplan in 11 resterende VVR's.		
Dept. MOW	Opmaak nieuw regelgevend kader. Bepalen organisatiemodel mobiliteitscentrales.		
2020	Voorjaar	Zomer	Najaar
De Lijn	Voorbereiding uitrol kernnet en aanvullend net.		Ingebruikname kernnet en aanvullend net in heel Vlaanderen.
VVR	Uitrol vervoer op maat.		
Dept. MOW	Operationeel vervoer op maat met aansturing door mobiliteitscentrale.		

**Met basisbereikbaarheid gaan we naar méér inspraak en participatie,
naar méér efficiëntie, naar een grotere bereikbaarheid, naar een
betere integratie van mobiliteit en ruimte, naar méér combimobiliteit
en synchromodaliteit.**

Kortom: naar mobiliteit 2.0!